

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Gfv.VII.30.327/2017/4.

A tanács tagjai: Dr. Vezekényi Ursula a tanács elnöke

. Tibold Ágnes előadó bíró

. Osztovits András bíró

A felperes:

A felperes képviselője: Dr. Szendrei Kornél ügyvéd

Az alperesek: I. rendű

Szimándi II. rendű

Az I. rendű alperes képviselője: Nagy és Kiss Ügyvédi Iroda

ügyintéző: dr. Nagy Szilárd ügyvéd

A per tárgya: szerződés részleges érvénytelenségének megállapítása

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: I. rendű alperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma: Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.873/2016/6. számú ítélet

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma: Miskolci Törvényszék 13.P.20.761/2016/11. számú ítélet

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezi, az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatja és a felperes keresetét elutasítja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. rendű alperesnek 168.800 (százhatvannyolcezer-nyolcszáz) Ft együttes első-, másodfokú és felülvizsgálati eljárási költséget.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felperes és a II. rendű alperes mint adósok és az I. rendű alperes mint hitelező 2006. szeptember 4-én deviza alapú, lakásépítés céljára nyújtott kölcsönszerződést kötöttek. Az I. rendű alperes abban 56.163 CHF kölcsön folyósítását vállalta a felperes és a II. rendű alperes 8.270.000 Ft finanszírozási igénye kielégítése céljából. Az adósok a CHF-ben nyilvántartott kölcsönösszeg és járulékai 240 hónap alatt, havi részletekben történő visszafizetésére vállaltak kötelezettséget.
- [2] A kölcsönszerződés I/4. pontja egyebek mellett az alábbi rendelkezést tartalmazza: „Felek kijelentik, és kötelezik magukat arra, hogy bármely elszámolási vita, illetve banki igény kielégítése esetére, vagy a jelen okirat szerinti kölcsönből

mindenkor fennálló kölcsön és egyéb tartozás mértékére, a folyósítás tényleges időpontja, a teljesítési kötelezettség lejárt megállapítása, valamint bármely egyéb a közvetlen bírósági végrehajtás céljából szükséges tény, adat megállapítása tekintetében az Adós Banknál vezetett számlái és a Bank nyilvántartásai, könyvei alapján készült közjegyzői okiratba foglalt ténytanúsítványt fogadják el mint közhiteles, aggálytalan tartalmú bizonyítékot. Ennek megfelelően a kölcsön és járulékai nem, vagy nem szerződés szerinti megfizetése esetén a végrehajtás alapjául szolgáló, mindenkor fennálló kölcsön-, és járuléktartozást, továbbá a fent hivatkozott tényeket jelen okirat mellett, az Adós Banknál vezetett számláiról, illetve a Bank nyilvántartásai, könyvei alapján készült közjegyzői okiratba foglalt ténytanúsítvány tanúsítja, amelynek elfogadására a Felek jelen okirat aláírásával kötelezettséget vállalnak".

- [3] A felperes és a II. rendű alperes ugyanezen a napon közjegyzői okiratba foglalt tartozáselismerő nyilatkozatot tettek a kölcsönszerződésnek megfelelő tartalommal.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [4] A felperes módosított keresetében a kölcsönszerződés I/4. pontjába foglalt fenti rendelkezés tisztességtelenségen alapuló semmisségének megállapítását kérte a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. számú törvény (a továbbiakban: rPtk.) 209. § (1) bekezdése, 209/A. § (2) bekezdése, továbbá a fogyasztóval kötött szerződésben tisztességtelennek minősülő feltételekről szóló 18/1999. (II.5.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) 1. § (1) bekezdés b) és j) pontjai alapján.
- [5] Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte.

Az első- és másodfokú ítélet

- [6] Az elsőfokú bíróság ítéletében megállapította, hogy a peres felek között létrejött kölcsönszerződés I/4. pontjának a keresetben megjelölt rendelkezése érvénytelen, és azt az ítélelathozatalig terjedő időre hatályossá nyilvánította.
- [7] Döntését a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.) 21. § (1) bekezdésére - jelenleg hatályos 23/C. § (1) bekezdésére - utalással azzal indokolta, a perbeli kikötés azt eredményezi, hogy a hitelező egyoldalú nyilatkozata alapján indul a végrehajtás a fogyasztóval szemben. Ez a fogyasztót végrehajtás megszüntetése, vagy korlátozása iránti per indítására kényszeríti, amelyben a hitelező nyilvántartásaival szemben neki kell igazolnia a tartozás helyes összegét. A bizonyítási terhet a fogyasztó hátrányára megváltoztató szerződéses rendelkezés a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés j) pontjába ütközik.
- [8] Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a perbeli kikötés a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés b) pontja szerint is tisztességtelen,

annak alapján ugyanis felperesnek előre el kell fogadnia az I. rendű alperes arra vonatkozó döntését, hogy a teljesítése szerződésszerű volt-e.

- [9] Az alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Az érdemi döntéssel és annak indokolásával is egyetértett. A közjegyzőkről szóló 1991. évi XLIV. törvény (a továbbiakban: közjegyzői tv.) 111. § (1) bekezdésére, 112. § (1)-(2) bekezdésére és 113. §-ára hivatkozással megállapította, hogy a közjegyző a fennálló tartozás jogalapját ésösszepszerűségét nem ellenőrzi, ezért a közjegyzői okirat garanciális szabályai nem változtatnak azon, hogy az adós szerződésszerű teljesítését a hitelező határozza meg, és az ellenbizonyítás kötelezettsége az adóst terheli. A kikötés tisztességtelensége szempontjából nem önmagában annak van jelentősége, hogy az adós hozzájárult a közvetlen bírósági végrehajtáshoz, hanem annak hogy a perbeli kikötésben arra vállalt kötelezettséget, hogy feltétlenül elfogadja a banki kimutatásban foglaltakat a mindenkori tartozása tekintetében.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [10] A jogerős ítélet ellen az I. rendű alperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, amelyben elsődlegesen annak hatályon kívül helyezését és az elsőfokú ítélet megváltoztatásával a kereset elutasítását, másodlagosan az első- vagy másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte. Állította, a perben eljáró bíróságok a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés b) és j) pontja, valamint az rPtk. 209. § (1) bekezdésének téves értelmezésével okszerűtlen és megalapozatlan következtetésre jutottak, egyben megsértették az rPtk. 209. § (5) bekezdésében foglalt rendelkezést is.
- [11] Az I. rendű alperes hangsúlyozta, a kölcsönszerződést tartalmazó ügyleti okirat biztosítja az I. rendű alperesnek azt a jogot, hogyha a felperes nem teljesíti a szerződéses kötelezettségét, úgy a kölcsönszerződést felmondja és kérje a közokiratba foglalt tartozáselismerő nyilatkozat végrehajtási záradékkal történő ellátását. A közjegyzői tv. 112. § (1) bekezdéséből és a Vht. jelenleg hatályos 23/C. § (2) bekezdéséből az következik, hogy az I. rendű alperes által beszerzendő közjegyzői tanúsítvány kizárólag a végrehajthatósághoz szükséges feltétel vagy időpont bekövetkezését tanúsítja. A ténytanúsítványba foglalt nyilatkozat a közokiratba foglalást követően is csak az I. rendű alperes egyoldalú nyilatkozata marad, a közokirati forma az alperesi előadás közokirati igazolásául szolgál. Az adós a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 369. § a) pontja által biztosított lehetősége révén a végrehajtás megszüntetése vagy korlátozása iránti perben teljes körűen vitathatja a követelés fennállását, érvényességét ésösszepszerűségét, ugyanazon terjedelemben és módon, mint azt

végrehajtható okirat hiányában az ellene indított fizetésre kötelezés iránti perben tehetné. A perbeli feltétel tehát nem jelenti a bizonyítási teher ügyfél hátrányára történő megváltoztatását.

- [12] Az I. rendű alperes előadta, az, hogy egy követelés az egyoldalú felperesi kötelezettségvállalásra tekintettel záradékolás útján közvetlenül végrehajtható, jogszabályi felhatalmazáson alapul. A vitatott szerződési kikötésnek nincs köze a záradékoláshoz és nem jelent semmilyen hátrányos eltérést a felperesre nézve a közvetlen bírósági végrehajtásra vonatkozó jogszabályi előírásokhoz képest. Hivatkozott arra is, hogy az I. rendű alperes rendelkezik azokkal az erőforrásokkal, amelyek alapján a kölcsön folyósítására és törlesztésére vonatkozó adatokat megfelelően kezelni tudja. A bankszámla kivonatokat havonta, a kölcsönre vonatkozó adatokat évente rendszeresen megküldi az ügyfélnek, aki az ellen kifogással, vagy panasszal élhet. A panasz elutasítása esetén fogyasztóvédelmi, vagy bírósági eljárást kezdeményezhet a vonatkozó jogszabályi előírások szerint. Ennek lehetőségét a perbeli szerződéses rendelkezés nem zárja ki, továbbá nem fosztja meg az ügyfelet az ellenbizonyítás lehetőségétől sem.
- [13] Az I. rendű alperes a felülvizsgálati kérelmében rámutatott, a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés b) pontjának helyes értelmezése szerint az a szerződéses feltétel tisztességtelen, amely a fogyasztóval szerződő felet, tehát az I. rendű alperest egyoldalúan annak megállapítására jogosítja, hogy a saját teljesítése szerződésszerű. Tekintettel arra, hogy a perbeli kikötés nem tartalmaz olyan elemeket, amely az I. rendű alperes saját teljesítésére utalna, a Korm. rendelet hivatkozott pontjába ütközés fel sem merülhet.
- [14] Az I. rendű alperes véleménye szerint a vitatott szerződéses pont azért sem lehet tisztességtelen, mert azt a jogszabály előírásainak megfelelően határozták meg. Ezen jogszabályi rendelkezések a közjegyzői tv. 112. § (1) bekezdése, a Vht. 21. §-a, hitelezési kockázat kezeléséről és tőkekövetelményéről szóló 196/2007.(VII.30.) Korm. rendelet 115. § (1) bekezdés c) pontja, valamint az utóbbival kapcsolatban a PSZÁF által korábban kiadott Bázel II. validációs kézikönyvben meghatározott követelmények.
- [15] A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte.

Kúria döntése és jogi indokai

- [16] Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta, és azt az alábbiak szerint jogszabálysértőnek találta.
- [17] A perbeli kölcsönszerződés megkötésekor hatályban volt, a hitelintézetek és a pénzügyi vállalkozások éves beszámoló készítési és könyvviteli kötelezettségének sajátosságairól szóló 198/1996. (XII.22.) Korm. rendelet, majd a 2001. január 1-jén az e rendelet

helyébe lépett, azonos című 250/2000. (XII.24.) Korm. rendelet előírásai értelmében az I. rendű alperesnek az ügyfeleivel, köztük a felperessel szemben fennálló követeléseiről folyamatos nyilvántartást kellett vezetnie. A nyilvántartásában szereplő adatokról a pénzügyi vállalkozás által a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete részére szolgáltatandó adatok köréről és az adatszolgáltatás módjáról szóló 52/2005. (XII.28.) PM rendelet szabályai szerint negyedévente jelentést kellett tennie a Felügyelet részére. A hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) 206. § (1) bekezdése pedig előírta, hogy folyamatos szerződések esetén legalább évente egy alkalommal, valamint a szerződés lejártakor egyértelmű, közérthető és teljes körű írásbeli kimutatást küldjön az ügyfeleinek. A kimutatást a Hpt. 206. § (2) bekezdése értelmében - az üzletszabályzat vagy szerződés eltérő rendelkezése hiányában - elfogadottnak kellett tekinteni, ha az ügyfél a kézbesítéstől számított 60 napon belül írásban nem emelt kifogást azzal, hogy mindezek a követelés érvényesíthetőségét nem érintik.

- [18] A perbeli jogvita eldöntése szempontjából ügydöntő jelentőségű volt, hogy a felek között létrejött kölcsönszerződés I/4. pontjának azon kikötése, amely szerint a felperes mindenkor fizetési kötelezettségét illetően a banknál vezetett számlái és a bank nyilvántartásai, könyvei alapján készült közjegyzői okiratba foglalt ténytanúsítványt fogadja el mint közhiteles, aggálytalan tartalmú bizonyítékot, az rPtk. 242. §-a szerinti joghatályos tartozáselismerő nyilatkozatnak minősül-e. Tartozáselismerés esetén ugyanis a bizonyítási teher megfordul, és az adósnak kell bizonyítania, hogy az elismert tartozása nem áll fenn (BH1991.439.).
- [19] A fél nyilatkozatához - amint arról a Legfelsőbb Bíróság az EBH2000.309. szám alatt közzétett határozatában egyértelműen állást foglalt - a tartozáselismerés jogkövetkezményei akkor fűződhetnek, ha a tartozás elismerése magyarázatot nem igénylő módon, kifejezetten és félreérthetetlenül történik. Ennek az elvárásnak csak az olyan tartozáselismerő nyilatkozat felel meg, amelyet már fennálló, összegszerűen meghatározott követelés tekintetében tettek meg. A per tárgyát képező szerződéses rendelkezés viszont ilyennek nem tekinthető, e kikötés esetében ezért nem érvényesülnek a tartozáselismerés joghatásai, és az joghatályos joglemondásként sem értékelhető a fenti indokokra tekintettel.
- [20] Ennek megfelelően abban az esetben, ha az I. rendű alperes a jelen szerződésből eredő követelését a felperessel szemben peres úton kívánja érvényesíteni, a perben a Pp. 164. § (1) bekezdése értelmében őt terheli annak bizonyítása, hogy a szerződés milyen tartalommal jött létre, ennek alapján milyen összeget folyósított a felperes részére, a felperes mennyit teljesített, és ennek eredményeként mekkora a felperes fennálló tartozása. Az I. rendű alperes erre vonatkozó tényállításai nyilvánvalóan a saját

nyilvántartásán alapulnak, vita esetén azonban az I. rendű alperesnek a perben a nyilvántartás elszámolási elveit, módszereit és adatait be kell mutatnia, számításait le kell vezetnie. Ha a felperes mindezeket követően is azt állítja, hogy az I. rendű alperes elszámolása nem felel meg a szerződésben foglaltaknak, illetőleg a közölt számítás hibás, vagy arra hivatkozik, hogy részéről nagyobb összegű teljesítés történt, ellenbizonyítással élhet. A bizonyítási teher alakulását, a bizonyítási eljárás lefolytatását tehát a kölcsönszerződés I/4. pontjának hivatkozott rendelkezése nem befolyásolja.

- [21] A Vht. felek közötti szerződéskötés idején hatályos 21. § (1) bekezdése, illetve a jelenleg hatályos 23/C. § (1) bekezdése értelmében végrehajtási záradékkal látható el a közjegyzői okirat, ha az tartalmazza a szolgáltatásra és ellenszolgáltatásra irányuló vagy egyoldalú kötelezettségvállalást, a jogosult és a kötelezett nevét, a kötelezettségvállalás tárgyát, mennyiségét (összegét) és jogcímét, valamint a teljesítés módját és határidejét. Ha a kötelezettség feltételnek vagy időpontnak a bekövetkezésétől függ, a végrehajthatósághoz a Vht. korábbi 21. § (2) bekezdése, illetve jelenlegi 23/C. § (2) bekezdése szerint az is szükséges, hogy a feltétel vagy időpont bekövetkezését közokirat tanúsítsa.
- [22] E szabályok értelmében a közokiratba foglalt kölcsön- vagy lízingszerződés, illetve egyoldalú kötelezettségvállalás alapján az adós tartozásának már lejárt részleteire minden további feltétel nélkül, a szerződés felmondása esetén a teljes tartozás összegére pedig akkor van helye végrehajtási záradék kibocsátásának, ha a végrehajtást kérő az adós szerződésszegése miatt szintén közokiratba foglalt jognyilatkozattal felmondta a szerződést. Az, hogy ez utóbbi esetben a szerződésszegés valóban bekövetkezett-e és így az emiatt közölt felmondás jogszerű-e, a végrehajtási záradék kiállítására irányuló kérelem elbírálása során érdemben nem vizsgálható, e vonatkozásban elengedő a végrehajtást kérő egyoldalú nyilatkozata (BH1997.348., BH2002.491., Kúria Pfv.I.21.783/2016/5.).
- [23] Az adós szerződésszegésének, illetőleg a felmondásnak a tényét, valamint a végrehajtást kérő nyilvántartásai szerint fennálló tartozás aktuális összegét a végrehajtást kérő egyoldalú nyilatkozata alapján rögzítő, a közjegyzői tv. 111. §-ában szabályozott közjegyzői okirat nem ügyleti okirat, hanem jogi jelentőségű tényeket rögzítő ténytanúsító okirat (közjegyzői tanúsítvány). Az ilyen okirat kiállítását a végrehajtást kérő akkor is kérheti a közjegyzőtől, ha erről az adóssal kötött szerződésben előzetesen külön nem rendelkeztek, illetve az adós előzetesen nem nyilatkozott külön arról, hogy a végrehajtást kérő nyilvántartásában rögzített adatok a ténytanúsítvány kiállításának alapjául szolgálhatnak.
- [24] A közjegyzői ténytanúsítvány kiállítását és a végrehajtási záradék kibocsátását tehát a végrehajtást kérő e szerződéses kikötés hiányában is ugyanilyen módon és tartalommal kérhetné.

- [25] Ha a végrehajtási záradék kiállítására sor kerül, az adós a tartozását valóban csak a Pp. 369. §-a szerinti végrehajtás megszüntetése, illetve korlátozása iránti perben vitathatja. Ez azonban a végrehajtási záradék és a közjegyzői tanúsítvány jogintézményére vonatkozó, a fentiekben ismertetett szabályokból következik. A peres felek között létrejött kölcsönszerződés e vonatkozásban sem biztosít több jogosultságot az alperes részére, illetve nem ró több kötelezettséget a felperes terhére, mint amelyek az irányadó jogszabályok alapján őket egyébként megilletnék, illetőleg terhelnék.
- [26] A bizonyítási teher pedig a Pp. 369. §-a szerinti végrehajtás megszüntetése, illetve korlátozása iránti perben is a Pp. 164. § (1) bekezdésének megfelelően alakul.
- [27] Az igényérvényesítés lehetőségei, a bizonyítási teher alakulása körében tehát a kölcsönszerződés I/4. pontjában foglaltak a felperes jogi helyzetét nem érintik, semmilyen módon nem teszik azt hátrányosabbá.
- [28] A végrehajtás közjegyzői okirat záradékolása útján, tehát a peres út igénybevétele nélküli elrendelését lehetővé tevő szabályozás az Alkotmánybíróság 1423/B/2010.AB és 1245/B/2011.AB számú határozatai szerint nem alkotmányellenes, nem sérti a tisztességes eljáráshoz való jogot, és az Európai Unió Bírósága C-32/14. számú Erste Bank kontra Sugár Attila ügyben hozott határozata szerint nem összeegyeztethetetlen a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 93/13/EGK irányelv (a továbbiakban: irányelv) fogyasztóvédelmi követelményeivel sem.
- [29] A Kúria álláspontja szerint a perbeli kikötés nem tisztességtelen a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés b) pontja alapján sem. Aszerint a fogyasztói szerződésben az a szerződési feltétel minősül tisztességtelennek, amely kizárólagosan a fogyasztóval szerződő felet jogosítja fel annak megállapítására, hogy teljesítése szerződésszerű-e. E rendelkezésnek mind a nyelvtani, mind az irányelv 3. cikk (3) bekezdése és Mellékletének 1.m) pontja figyelembevételével történő értelmezéséből az következik, hogy az a kikötés tisztességtelen, amely a fogyasztóval szerződő felet, jelen ügyben az I. rendű alperest arra jogosítja, hogy a saját teljesítése szerződésnek megfelelőségét maga állapítsa meg. E jogszabályhely téves értelmezéséből fakad tehát az eljáró bíróságok azon megállapítása, hogy azért semmis a perbeli kikötés, mert az I. rendű alperest arra jogosítja fel, hogy egyoldalúan eldöntse, a felperes szerződésszerűen teljesítette-e.
- [30] Mindezekre tekintettel a másodfokú bíróság alaptalanul, az rPtk. 209. §-ának, illetve a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés j) pontjainak téves alkalmazásával állapította meg, hogy a perbeli kölcsönszerződés I/4. pontja a bizonyítási terhet a felperes terhére hátrányosan változtatta meg, illetve az a Korm. rendelet 1. § (1) b) pontja alapján tisztességtelen.
- [31] A kifejtettek értelmében a Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (4) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte, elsőfokú ítéletet

megváltoztatta és a keresetet elutasította.

Záró rész

- [32] Az eredményes felülvizsgálati kérelem alapján a pervesztes felperes köteles az I. rendű alperes összesen 118.000 Ft lerótt fellebbezési és felülvizsgálati eljárási illetékből és a jogi képviselétével felmerült munkadíjból álló perköltségének megfizetésre a Pp. 270. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése szerint. A megbízási szerződés alapján megállapítani kért ügyvédi munkadíj összegét a Kúria a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003.(VIII.22.) IM rendelet 2. § (2) bekezdése alapján jelentősen mérsékelte, figyelemmel arra, hogy az ügy bonyolultságára és az igen nagy számú, a perbelivel azonos, illetve hasonló tényállású ügyben az alperesi védekezés azonosságára figyelemmel azt eltúlzottnak találta. Az ügyvédi munkadíj az IM rendelet 4/A. § (2) bekezdése alapján az ÁFÁ-t tartalmazza.
- [33] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson bírálta el.

Budapest, 2017. november 21.

Dr. Vezekényi Ursula sk. a tanács elnöke, Dr. Tibold Ágnes sk. előadó bíró, Dr. Osztovits András sk. bíró